

BİLECİK ŞEYH EDEBALI ÜNİVERSİTESİ
İNSAN VE TOPLUMBİLİMLERİ FAKÜLTESİ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI
(2025 - 2026) Ders Bilgi Formu

Ders Adı	Kodu	Yarıyıl	T+U Saat	AKTS	Z / S
Türkiye Türkçesi I	TDE101	1	3 + 0	4,0	Zorunlu
Birim Bölüm	Türk Dili ve Edebiyatı - Lisans (Bu ders yalnızca yüz yüze verilmektedir.)				
Amaç	1-Dünyadaki diller arasında Türkçenin yerini belirlemek. 2- Türkçenin tarihsel gelişimini öğretmek 3-Dil ve kültür ilişkisini incelemek 4-Türkçenin ses bilgisi özelliklerini öğretmek.				
Ders İçeriği	Dil nedir? Dil akrabalığı, dil tipleri, lehçe, şive, ağız, konuşma dili, yazı dili, dilbilgisinin bölümleri, Türkçenin dünya dilleri arasındaki yeri, Türk dilinin gelişim süreci, Türkçenin ses yapısı, ses özellikleri,ses olayları: ses türemesi, ses düşmesi, kaynaşma, ses değişmesi, ses benzeşmeleri, tonlulaşma, darlaşma, yuvarlaklaşma, düzleşme, yer değiştirme, hece düşmesi konuları, genel dilcilik disiplini içinde incelenir.				
Ders Veren	Arş. Gör. Dr. Kubilay FENER				
Ders Kaynakları	KORKMAZ, Zeynep: Türkiye Türkçesi Grameri (Şekil Bilgisi), Türk Dil Kurumu Yay., Ankara, 2003., BANGUOĞLU, Tahsin: Türkçenin Grameri, Baha Matbaası, İstanbul, 1974., EKER, Süer: Çağdaş Türk Dili, Grafiker Yay., Ankara, 2002., AKSAN, Doğan: Her yönüyle dil: Ana Çizgileriyle Dilbilim (5. Baskı: 3 cilt bir arada), Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu Türk Dil Kurumu Yayınları; 439., ERGIN, Muharrem: Türk Dil Bilgisi (Edebiyat ve Eğitim Fakültelerinin Türk Dili ve Edebiyatı Bölümleri İçin), Bayrak Yay., İstanbul, 2000.				

Hafta	Konu
1	Dersin içeriği, amacı ve kaynakları. Dilin tanımı, mahiyeti. Dil-kültür ilişkisi. Dil türleri: yazı dili, konuşma dili, standart dil, standart dil ve ağızlar. Dil bilgisi (gramer) nedir? Dil bilgisi ve dil bilimi. Dil bilgisinin dalları: Ses bilgisi, biçim bilgisi, söz dizimi, anlam bilimi, köken bilgisi, sözcük bilgisi, sözlük bilgisi, Lehçe bilgisi. Dil bilgisinde yöntemler.
2	Dünyadaki diller, dillerin sınıflandırılması: Kökenleri bakımından diller, Yapıları bakımından diller . Türkçenin dünya dilleri arasındaki yeri. Türkiye Türkçesinin tarihî gelişmesi. Türkçenin Zenginliği. Türkiye Türkçesinin Eski Türkçeye Göre Başlıca Farkları.
3	Ses bilgisi (ses bilgisi-sesbilim terimleri) Dil (konuşma) sesleri, ses organları, konuşma seslerinin oluşumu. Dilin yazıya geçirilmesi: Ses-harf-alfabe-ımlâ kavramları (Çeviri yazı alfabesi -transcription ve transliteration-, Uluslararası Fonetik Alfabe).
4	Ses birim (fonem) ve alt ses birim (allofon). Ayırt edici özellikler. Parçalı sesbirimler ve Parçalar üstü sesbirimler. Türkçenin ses birimleri. Yazı dilinde bulunmayan sesler.
5	Ünlüler: Ünlülerin oluşumunda rol oynayan organlar ve ünlülerin sınıflandırılması. Ünlülerin ayırt edici özellikleri. Ünlülerin şematik gösterimi. Uzun ünlüler (Aslî uzun ünlüler, ikincil uzun ünlüler ve alıntı kelimelerde uzun ünlüler), ikiz ünlüler, yan ünlüler.
6	Ünsüzler: Ünsüzlerin türleri, nitelikleri ve sınıflandırılması. Yazıya geçirilmeyen ünsüzler, Yazıldığı halde seslendirilmeyen ünsüzler. Ünsüzlerin şematik gösterimi. Yardımcı ünsüzler. Hece: Hecenin yapısı, hece türleri, hece bölünmesi.
7	Türkçenin ses bilgisel özellikleri. Ses uyumları: (Morfo-fonoloji) Ünlü uyumu, ünsüz uyumu, ünlü-ünsüz uyumu.
8	Ara Sınav
9	Türkçenin ses bilgisel özellikleri. Kelimelerin Türkçe mi, yoksa yabancı kökenli mi olduklarının belirlenmesi.
10	Ses olayları: Ses olaylarının sebepleri. Ünlü düşmesi, ünlü türemesi, ünlü birleşmesi, inceltme, kalınlaşma, daralma, genişleme, yuvarlaklaşma, düzleşme, kısıltma, uzama.
11	Ünsüz türemesi, ünsüz düşmesi, yer değiştirme (göçüşme), benzeşme, aykırılışma.
12	Hece düşmesi, ikizleşme, tekleşme. Tonlulaşma, tonsuzlaşma, süreklileşme, süreksizleşme.
13	Türkçede vurgu, ton, ezgi, durak vb. parçalar üstü sesbirimler.
14	Genel tekrar

Ders İş Yükü	Çalışma Türü / Öğretim Metotları	Süresi (Saat)	Sayısı
Dinleme ve anlamlandırma	Ders	3	14
Araştırma – yaşam boyu öğrenme, yazma, okuma, Bilişim	Sınıf Dışı Çalışma	2	5
Dinleme ve anlamlandırma, gözlem/durumları işleme, eleştirel düşünme, soru geliştirme	Tartışmalı Ders	2	5
Araştırma – yaşam boyu öğrenme, yazma, okuma, Bilişim, Dinleme ve anlamlandırma, yönetsel beceriler	Seminer	2	5
Araştırma – yaşam boyu öğrenme, yazma, okuma, Bilişim, eleştirel düşünme, soru geliştirme, yönetsel beceriler, takım çalışması	Grup Çalışması	2	5
Araştırma – yaşam boyu öğrenme, durumları işleme, soru geliştirme, yorumlama, sunum	Sözlü	2	5
Ara Sınav 1		2	1
Ödev 1		2	5
Final		2	1
Ödev (Sunum)		2	5
Ders İş Yükü:		116	
AKTS (Ders İş Yükü / 25.5):		4,55	

Program Çıktıları

1	Türk edebiyatı ve edebiyat tarihi, Türk lehçeleri-alfabeleri Türkiye Türkçesi, Osmanlı Türkçesi, Eski Anadolu Türkçesi ve yazılı (Eski ve Yeni Türk Edebiyatı) ve sözlü (anonim edebiyat, âşık edebiyatı, tekke tasavvuf edebiyatı) edebi geleneklerle ilgili ileri düzeyde, güncel teorik ve uygulamalı bilgilerine sahiptir.
2	Disiplinler arası bir farkındalıkla alanıyla ilgili akademik araştırmalar gerçekleştirir.
3	Türk Dili ve Edebiyatı Programında kullanılan ve güncel bilgileri içeren ders materyallerini, araştırma metotlarını, bilgi ve teorilerini; eğitim-öğretim, araştırma ve kamusal hizmet alanlarında uygular
4	Alanı ile ilgili uygulamalarda karşılaşılan ve öngörülemeyen karmaşık faaliyetlerin yürütülmesinde bireysel veya ekip üyesi olarak sorumluluk alır.
5	Alanı ile ilgili edindiği bilgi ve becerileri sosyal/kültürel/ekonomik katma değeri olan düşünceye/yaklaşım/ürüne dönüştürülmesi hususunda sorumluluk alır.
6	Alanında edindiği ileri düzeydeki bilgi ve becerileri eleştirel bir yaklaşımla değerlendirir.
7	Öğrenme gereksinimlerini belirleyerek öğrenme hedefleri doğrultusunda kendisinin ve sorumluluğu altındaki kişilerin performanslarının geliştirilmesine yönelik faaliyetleri planlar ve yönetir
8	Eğitimi boyunca edindiği bilgi ve becerilerle yaşam boyu öğrenmeye yönelik bir motivasyon ve tutum geliştirir.
9	Alanı ile ilgili konularda düşüncelerini ve sorunlara ilişkin çözüm önerilerini nicel ve nitel verilerle destekleyerek uzman olan ve olmayan kişilerle paylaşır.
10	Alan ile ilgili konularda ilgili kişi ve kurumları bilgilendirebilme, düşünceleri ve sorunlara ilişkin çözüm önerilerini yazılı ve sözlü olarak aktarır
11	Toplumsal sorumluluk bilinci ile yaşadığı sosyal çevre için proje ve etkinlikler düzenler ve bunları uygular.
12	Alanıyla ilgili yaptığı araştırmalarda bilgi ve bilişim teknolojilerini etkili bir şekilde kullanır.
13	Alan ile ilgili verilerin toplanması, yorumlanması, uygulanması ve sonuçlarının duyurulması aşamalarında toplumsal, bilimsel, kültürel ve etik değerlere uygun hareket eder.
14	Türk kültürü, dili ve edebiyatıyla ilgili güncel problemlere bireysel çalışmalarıyla veya bir ekibin üyesi olarak çözümler üretir ve ürettiği çözümleri alan uzmanlarla paylaşır.
15	Eleştirel düşünme, akademik yazım ve sunum konularında temel becerilere sahiptir

Ders Öğrenme Çıktısı - Program Çıktıları (1 -5 Puan Aralığı)

Ders Öğrenme Çıktısı	PÇ 1	PÇ 2	PÇ 3	PÇ 4	PÇ 5	PÇ 6	PÇ 7	PÇ 8	PÇ 9	PÇ 10	PÇ 11	PÇ 12	PÇ 13	PÇ 14	PÇ 15
4. Sesleri tasnif edebilir	5	3	4	3	3	4	3	4	4	4	3	3	4	4	5
1. Türkçenin dünya dilleri arasındaki yerini ve tarihi dönemlerini bilir	5	3	4	3	3	4	3	4	4	4	3	3	4	4	5
2. Türkçenin ses yapısını öğrenir	5	3	4	3	3	4	3	4	4	4	3	3	4	4	5
3. Türkçedeki başlıca ses olaylarını kavrar	5	3	4	3	3	4	3	4	4	4	3	3	4	4	5
5. Türkçenin hece yapısını ve vurguyu öğrenir	5	3	4	3	3	4	3	4	4	4	3	3	4	4	5
Ortalama Değer	5	3	4	3	3	4	3	4	4	4	3	3	4	4	5

<https://ebs.bilecik.edu.tr/pdf/dersbilgigetir/429289>